

บทนำ

เมื่อครั้งที่ผู้เขียนได้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย จำได้ว่าไม่มีใครพูดถึงเรื่องวิธีอ่านหนังสือ และทักษะการเรียน ที่เป็นเช่นนี้เพราะคงคาดว่านักศึกษาในระดับนี้ ล้วนเป็นปัญญาชนที่มีเหตุผลและมีระดับสติปัญญาค่อนข้างสูง นักศึกษามหาวิทยาลัยคงพร้อมแล้วสำหรับการแสวงหาความรู้ วิธีอ่านหนังสือ รู้จักการทำงานที่ก่อกำเนิดจากการอ่านหนังสือ หรือจากการฟังคำบรรยาย รู้จักวิธีเขียนให้อ่านเข้าใจง่าย สามารถหาวิธีจดจำตำราได้ และรู้จักเทคนิคการทำข้อสอบได้อย่างดี และเราก็พบว่าความคาดหวังนี้ไม่ใช่ความจริง แม้ว่าจะมีการสอนวิชาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด ซึ่งแนะนำวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากห้องสมุด โดยสอนให้รู้จักหมวดหมู่ของหนังสือ การใช้บัตรรายการ การใช้หนังสืออ้างอิง และวิธีการทำรายงาน แต่ไม่ได้เน้นในด้านเทคนิควิธีการเรียนแต่อย่างใด

ในการเรียนครั้งนั้น ยังรู้สึกเสียดายที่ขาดทักษะหลายๆ อย่างที่จำเป็น สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา ตัวอย่างเช่น ต้องอ่านหนังสือตำราเรียนหลายต่อหลายครั้ง เพราะไม่ทราบวิธีที่จะอ่านอย่างมีประสิทธิภาพมาตั้งแต่แรก ต้องอดนอนอยู่ดึกถึงเที่ยงคืน ดิหนึ่งก่อนการสอบ เพื่ออ่านบทบทวนทุกสิ่งทุกอย่าง เนื่องจากไม่ทราบวิธีจับความคิดสำคัญของเรื่อง การทำงานที่ก่อกำเนิดที่ไม่ถูกต้อง ขาดการประเมินผลตนเองในวิชานั้นๆ และที่สำคัญที่สุดขาดการวางแผนการศึกษาและพัฒนานิสัยการเรียน

เมื่อมาเป็นผู้สอนนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่าโครงร่างหลักสูตรต่างๆ ไม่แตกต่างจากที่ผู้เขียนเคยเรียน คาดว่านักศึกษายังคงประสบปัญหาเช่นเดียวกับที่ผู้เขียนต้องเผชิญในอดีต และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเปิดแบบตลาดวิชาที่มีผู้เรียนเป็นจำนวนมาก ผู้เรียนจะต้องพึ่งตนเองโดยตลอด การลองผิดลองถูกในเรื่องการเรียน ต่างคนต่างเรียนตามแนวหนัดของตนเอง นำเสียดายที่คนในวัยการทำงานจำนวนมากต้องเสียเวลาไปกับการเรียน 8 ปี โดยไม่ได้อะไร หรือต้องออกกลางคันเพราะไม่สามารถจะเรียนให้สอบผ่านไปได้

จากประสบการณ์ตรงและทางอ้อมจากที่ได้พบเห็นในมหาวิทยาลัย และเพื่อช่วยให้นักศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะผู้ที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิด ได้ทราบถึงแนวปฏิบัติ

ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สามารถจัดการระบบการเรียนของตนเอง ลดการลองผิดลองถูก ได้ก้าวไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้อย่างถูกต้องและมั่นใจ ผู้เขียนจึงได้เขียนหนังสือเล่มนี้ขึ้น เพื่อประกอบการเรียนวิชาทักษะวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อแนะแนวการปฏิบัติควบคู่ไปกับการสอนภาคทฤษฎี โดยมุ่งหวังจะพัฒนาผู้เรียนเป็นประการสำคัญ การสอนวิชานี้จึงเป็นการสอนหลักวิชา จะได้นำประยุกต์ใช้กับการศึกษาวิชาอื่น ๆ ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จะได้ก้าวไปสู่เป้าหมายของชีวิตได้อย่างมั่นใจ

วิชาการสอนทักษะวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นวิชาเลือกเสรีที่นักศึกษาทั่วไปสามารถเรียนได้ เพราะเนื้อหาวิชาส่วนใหญ่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะส่วนบุคคล ในด้านการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง แต่สำหรับนักศึกษาศึกษาศาสตร์จะได้ประโยชน์จากวิชานี้เป็นพิเศษ เพราะนอกจากสาระความรู้ในเรื่องทักษะการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองแล้ว ได้เพิ่มการสอนทักษะวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งจะได้เป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้กับการสอนวิชาการแขนงต่าง ๆ

สิ่งที่ผู้เขียนคาดหวังมากคือ หลังจากที่ผู้อ่านและนักศึกษาที่ได้ศึกษาวิชานี้จบแล้ว จะสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในการศึกษาวิชาการแขนงอื่น ๆ ตลอดจนพัฒนาทักษะการเรียนของตนได้ โดยเฉพาะนักศึกษาศึกษาศาสตร์ซึ่งจะเป็นครูในอนาคต จะเป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องจากสังคมว่าเป็นผู้นำทางปัญญา เป็นผู้รู้ ผู้สอน ผู้ให้แนวทางที่ดีแก่เยาวชนของชาติ ได้รับความนับถือในฐานะปราชญ์ของชุมชน คุณสมบัติของครูต้องเป็นคนที่รอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ นั่นคือ ครูจะต้องสนใจใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา ครูที่ดีจึงต้องรู้จักวิธีการศึกษาค้นคว้า นำสิ่งที่ได้พบเห็นใหม่ๆ มาพูดคุยเผยแพร่ ความรู้ ความคิดและเจตคติที่ดีที่ถูกต้องแก่นักเรียน ทักษะในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จึงเป็นความสามารถพิเศษที่ทำให้ครูแต่ละคนแตกต่างกัน ครูจำเป็นต้องมีทักษะในการศึกษาค้นคว้า ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ตนเองสามารถค้นหาข้อมูลต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว ให้เนื้อหาวิชาการที่ถูกต้องแก่นักเรียนแล้ว หน้าที่ประการสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การสอนให้นักเรียนได้รู้จักวิธีการแสวงหาข้อมูลต่างๆ ได้ด้วยตนเอง อันจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนไปจนตลอดชีวิต

วิชานี้จึงเป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษา ที่ผู้ศึกษาสามารถเลือกหยิบนำไปใช้เสริมในสิ่งที่ตนเองยังขาดอยู่ โดยที่ผู้เขียนได้ให้สาระของแต่ละเรื่องไว้ค่อนข้างละเอียด เนื่องจากตำราในลักษณะนี้ยังมีน้อย กล่าวได้ว่าวิชานี้เป็นวิชาแรกที่จัดหลักสูตรทักษะการเรียน ให้กับนักศึกษาอย่างเป็นทางการ โดยที่มีพื้นฐานของความเชื่อว่า ความสามารถในการใช้ทักษะการเรียนระดับสูงนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็เนื่องมาจากการสอนหรือการฝึก มิใช่เกิดขึ้นจากวิธีลองผิดลองถูก